

A tanúzási kötelezettség

A tanúzás állampolgári kötelezettség. A bíróság a tanút a tárgyalásra az erre rendszeresített nyomtatványon idézi. Sor kerülhet a tanú idézésére rövid úton, távbeszélőn, avagy a tárgyaláson szóban is. A tanú az idézésben megjelölt helyen és időben köteles megjelenni, személyazonosításra alkalmas érvényes igazolványát és lakcímkártyáját magával hozni. Kihallgatását követően csak a bíróság engedélyével távozhat el a tárgyalásról.

Amennyiben a tanú szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg és távolmaradását alapos okkal előzetesen nem menti ki, vagy önhibájából olyan állapotban jelenik meg, hogy nem hallgatható ki, illetőleg engedély nélkül távozik, a bíróság az okozott költségek megtérítésére kötelezheti, pénzbírsággal sújthatja, illetve elővezetését rendelheti el. Az elővezetési költség megfizetésére a tanú köteles.

A tanú a fenti határozatokkal szemben fellebbezéssel élhet, illetőleg a bíróság saját hatáskörben a tanúval szemben tett intézkedéseket hatályon kívül helyezheti.

A tanúnak a tárgyaláson akkor is meg kell jelennie, ha mentességi jogára hivatkozással nem kíván tanúvallomást tenni.

Kivételes esetben a tanú lakóhelyén, vagy tartózkodási helyén is kihallgatható, erre például idős kor, betegség, testi fogyatékoság esetén van lehetőség. Erről a peres feleket, az eljárás résztvevőit előzetesen értesíteni kell.

A távolmaradás igazolása

A tanú alapos okból történő távolmaradását köteles előzetesen jelezni, akár közvetlenül, bírósági ügyszámra hivatkozással írásban, akár a tanúgondozó útján, rövid úton (telefonon) is.

Ha a tanú a tárgyalást önhibáján kívül mulasztotta el, a tárgyalás napjától számított 8 napon belül igazolási kérelmet terjeszthet elő. Ha a mulasztás később jutott a tudomására, vagy az akadály később szűnt meg, az igazolási kérelem határideje a tudomásszerzéssel, illetőleg az akadály megszűnésével kezdődik. Hat hónapon túl igazolási kérelmet nem lehet előterjeszteni. Az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás véltenségét valószínűsítik.

A bíróságon történő megjelenés

A munkáltató a bíróság által idézett tanú eltávozását köteles engedélyezni és a távollét idejére részére távolléti díjat fizetni.

A tanú a bíróság épületében először a biztonsági szolgálattal találkozik, akinek az idézését fel kell mutatnia, ezzel igazolva megjelenésének okát. Ezt követően a biztonsági szolgálat elvégzi a tanú biztonsági beléptetését, mely két részből áll. A tanúnak át kell haladnia a detektorkapun, a nála lévő táska tartalma pedig csomagvizsgálóval kerül átnézésre.

A bíróság épületébe – kivéve, ha eljárási cselekmény lefolytatásához az szükséges – lőfegyverrel, lőszerral, robbanóanyaggal, robbantószerrel, illetve a közbiztonságra különösen veszélyes, vagy rendbontásra alkalmas eszközzel – a rendőrség, a büntetés-végrehajtási testület, vagy más fegyveres szervek hivatásos állományú, szolgálati feladatot ellátó tagjain kívül – senki nem léphet be.

Amennyiben a biztonsági szolgálat életet és testi épséget veszélyeztető eszközt talál, azt elveszi a tanútól, s a tárgyalás végéig elhelyezi egy számozott szekrényben. A tanú a bíróságról történő távozáskor a tőle ideiglenesen elvett tárgyakat hiánytalanul visszakapja.

A tanú a bírósági tárgyaláson kihallgatható állapotban köteles megjelenni (nem állhat szeszestől, vagy tudatmódosító szer hatása alatt), ruházatát illetően pedig a közhivatalhoz méltó megjelenés ajánlott.

A biztonsági ellenőrzést követően a tanú a biztonsági szolgálat iránymutatása és a folyosón elhelyezett tájékoztatótáblák segítségével a megadott tárgyalóteremhez megy. A tárgyalóterem előtt minden reggel kifüggesztésre kerül az adott napi tárgyalások jegyzéke, amelyek segítségével a tanú azonosítani tudja, hogy jó tárgyalóterem előtt várakozik-e. Amennyiben nem látja az idézésen megjelölt ügyet, ennek okáról a lajstromirodákban érdeklődhet.

A tanúnak az idézésen megjelölt időpontig, illetve a tárgyalóterembe szólításáig a folyosón kell várakoznia. Kivételt képez ez alól, ha késett, mert ebben az esetben a tárgyalóterembe történő bekopogással kell jeleznie, hogy megérkezett.

A tanú kihallgatása

A tárgyalóteremben az eljárás méltóságához illő, megfelelő öltözékben kell megjelenni, és a tárgyalótermi viselkedésnek is ehhez kell igazodnia. A tárgyalóteremben tartózkodás ideje alatt a fedetlen fő kötelező. A tárgyalást a bíró vezeti, az ő utasításait mindenki köteles betartani. A tanúhoz kérdéseket feltenni, róla kép- vagy hangfelvételt készíteni kizárólag eljáró bíró engedélyével lehet.

A folyosón várakozó tanút a tárgyalóterembe vagy a jegyzőkönyvvezető, vagy kihangosítón keresztül az eljáró bíró szólítja be. A tanú ezt követően átadja eljáró bíró részére a személyazonosításra alkalmas igazolványát és lakcímkártyáját, majd nyilatkozik arról, hogy kéri-e személyi adatainak zártan kezelését. Ezen jog minden tanút megilleti.

Ezt követően a tanúnak nyilatkoznia kell arról, hogy milyen viszonyban van a peres felekkel, a vádlottal, illetve, hogy bármilyen okból elfogult-e az ügyben. Ezekre a kérdésekre a tanúnak akkor is válaszolnia kell, ha mentességi jogára nézve nem tesz vallomást. A mentességi jog mindig konkrét ügyre vonatkozik, annak lehetőségéről eljáró bíró pontos tájékoztatást nyújt a kihallgatás megkezdésekor. A tanúvallomás csak a törvényben meghatározott esetekben tagadható meg.

A tanút ezt követően figyelmeztetik igazmondási kötelezettségére és arra, hogy a hamis tanúzást a törvény büntetni rendeli.

A bíróság ezt követően kihallgatja a tanút az ügygel kapcsolatban, hozzá a bíróság tagjain kívül eljáró bíró engedélyével az eljárás további résztvevői is kérdést intézhetnek. A tanú az ügy eldöntése szempontjából fontos okiratokat köteles a tárgyalásra magával vinni, azt felmutatni, illetve a bíróság rendelkezésére bocsátani. Az idézésen kap felhívást a tanú, ha ilyen kötelezettsége van.

A tanú nem köteles válaszolni az olyan kérdésekre, amelyekkel kapcsolatban saját magát, illetve hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná.

Amennyiben a tanú vallomása ellentétes más vallomásokkal, az ellentéteket meg kell kísérelni szembesítéssel feloldani. Ha a tanú egyben az ügy sértettje is, akkor az ügygel kapcsolatban indítványokat, észrevételeket tehet, az őt érintő iratokat ügyfélfogadási időben megtekintheti.

A tanú vallomásáról jegyzőkönyv készül. A kihallgatás végén a tanú kérheti vallomása visszaolvasását, vagy visszahallgatását.

A megjelenéssel kapcsolatos költségek megtérítése

A kihallgatás befejezését követően a bíróság – kérelemre – igazolást állít ki, mellyel igazolható a munkahelyről történt távolmaradás.

A tanú, amennyiben munkavállaló, az eljárásban való személyes részvételhez szükséges időtartamra mentesül a rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól, erre az esetre távolléti díj illeti meg (2012. évi I. tv. 55. § (1) bekezdés i) pont, 146. § (3) bekezdés c) pont).

Egyebekben a tanú megjelenésével felmerült költségek megtérítésének szabályait a 14/2008. (VI.27.) IRM. rendelet tartalmazza. Eszerint a tanú részére csak kérelmére kell megtéríteni az alább felmerült költségeket:

Útiköltség: A tanú lakóhelyéről (tartózkodási helyéről) a kihallgatás helyére való utazással, visszautazással ténylegesen felmerült és igazolt költségeket kell megtéríteni. Megtéríthető:

- a vasút másodosztályú menettérti jegy ára,
- a helyközi buszjárat menettérti ára,
- a helyi tömegközlekedési eszköz és komp visszaútra is számított viteldíja,
- gépjármű igénybevétele esetén: ha a tanú lakóhelye a kihallgatás helyétől eltérő településen van, az igénybe vett gépjármű költsége (a legrövidebb oda-vissza útra a távolság és NAV által közzétett hivatalos üzemanyagár szorzata, a gépjármű motorjának hengerűrtartalma alapján), valamint a parkolás díja. A gépjármű hengerűrtartalmát és hajtóanyagának fajtáját a jármű forgalmi engedélyével igazolni kell. Ha a kihallgatásra több tanú egy gépjárművel utazik, az útiköltségek csak egyikük esetében lehet megtéríteni,
- légi jármű használatával felmerült költség: ha a tanút külföldről idézték a kihallgatásra (turistaosztályú jegy illetékekkel számított összege)
- más közlekedési eszköz használatával felmerült költség akkor téríthető meg, ha igénybevételét, célszerűségi, vagy takarékosági szempont, illetve a távolságra, a közlekedési viszonyokra és a tanú állapotára figyelemmel a kihallgatás megtartásához fűződő érdek indokolja (pl. helyi tömegközlekedési eszköz helyett taxi

Az útiköltség felmerülését a közlekedési eszköz igénybevételére jogosító jegy, vagy közlekedési eszköz viteldíjáról szóló számla bemutatásával kell igazolni.

Szállásköltség: a tanú részére az elszállásoláshoz igénybe vehető kereskedelmi, vagy fizető vendéglátó szálláshely költségét meg kell téríteni, ha

- o a tanú kihallgatása olyan időpontban kezdődik, amikor a kihallgatás napján az odautazásra az éjszakai órákban (23 óra és 05 óra között) kerülne sor,
- o a kihallgatás olyan időpontban végződik, hogy a tanú hazautazására és éjszakai órákban kerülne sor,
- o a kihallgatáson a tanú megjelenése egymást követő napokon szükséges és a kihallgatásról való hazautazásra, vagy a következő kihallgatásra való visszautazásra a kihallgatás napján az éjszakai órákban kerülne sor.

Szállásköltségként a számla szerinti, de legfeljebb a munkaviszony alapján megállapított nyugdíjminimum legkisebb összegének egynegyedével megegyező összeget lehet megtéríteni vendégéjszakánként. Igazolt szállásköltségként nem vehető figyelembe a szálláshoz kapcsolódó egyéb ellátással és szolgáltatással felmerült költség.

Ellátási költség: a tanú részére naponta a nyugdíjminimum 3 %-ának megfelelő összegű ellátási költséget kell fizetni, ha a tanú

- o szállásköltség megtérítésére jogosult, vagy
- o lakóhelyéről a kihallgatás helyére való utazás és visszautazás, valamint a kihallgatás együttes időtartama egy napon belül a 6 órát meghaladja

Költségtérítés a munkából kiesett időre: Azt a tanút, aki a kihallgatás miatt a munkából kiesett időre távolléti díjra nem jogosult, költségtérítésként a munkából kiesett időre (ideértve az utazással eltöltött időt is) óránként a nyugdíjminimum 1,5 %-ával megegyező összegű költségtérítés illeti meg. Ennek megállapításához a munkavégzésre irányuló jogviszonyról szóló okirat bemutatása szükséges, valamint a tanúnak nyilatkoznia kell arról, hogy a munkából kiesett időre távolléti díjat nem kap.

A fenti költségeket a kiskorú, vagy állapotánál fogva önállóan megjeleníteni nem képes tanút kísérő személy részére is meg kell téríteni. Kísérőként csak egy személy jogosult költségtérítésre.

A tanú elővezetése és a szükséges feltételek fennállása esetén a kihallgatás helyéről a tanú lakóhelyére (tartózkodási helyére) való utazással felmerült költséget, ellátási költséget és munkából kiesett időre járó költséget kell megtéríteni.

A tanú költségtérítését forintban kell teljesíteni. A külföldi pénznemben felmerülő költségek esetén az átváltásnál a költségek felmerülésének napján érvényes, a Magyar Nemzeti Bank által közzétett hivatalos devizaárfolyam alapján a feltüntetett középárfolyamot kell figyelembe venni.

Nem jár útiköltség, ellátási és szállásköltség, ha az a szerv, amelynek a tanú tagja, vagy alkalmazottja, a tanú költségét kiküldetési költségként, vagy más módon megtéríti.

A tanú megjelenésével kapcsolatos költséget büntető ügyben a bíróság utalványozza, s azt a bíróság gazdasági hivatala utalja ki. Polgári ügyben a megállapított tanúdíjat a bíróság az annak fedezésére letett összegből nyomban kiutalja; ha a bíróság előzetes letételt nem rendel el, vagy a letett összeg nem elegendő, a megállapított tanúdíj előlegezésére a felet kell kötelezni.

Tanúszoba, elkülönített várakozás szabályai

Tanúszoba a Székesfehérvári Törvényszék illetékességi területén a **Bicskei Járásbíróságon** működik.

Ezen túlmenően a **Székesfehérvári Törvényszék Dózsa György úti épületében**, továbbá a **Dunaújvárosi Járásbíróságon** a Gyermekmeghallgató szoba vehető igénybe ezen célra. Tanú-, illetve gyermekmeghallgató szoba hiányában a biztonságos várakozásra zárt, vagy elkülönített folyosószakaszon kerül sor.

A tanúszoba/elkülönített várakozás igénybevételére előzetes bejelentést követően, indokolt esetben, a tanú személyes biztonsága, vagy gyermekkel történő várakozás céljából kerülhet sor. Különösen indokolt a tanúszoba igénybevétele büntetőeljárás során sértett, vagy más tanú esetében, ha a folyosón történő várakozás a tanú fizikai és/vagy lelki megfélemlítését eredményezheti.